

אורי אורבך

חכמינו איתנו

ספר שני:

חמורים וחרובים – ספרי טבע

איר: שי צ'רקה

תוכן העניינים

3	המעגל של חוּנִי
13	חוּנִי ועץ החרוב
19	הארץ המתוקה
25	חמורו של חנינא
35	צדקה תציל ממות
41	חמור תרנגול ונר
49	אבא חלקיה מוריד גשמים
59	הרוח נושבת קרירה
65	אילן אילן
71	החמור והסנדלים
77	רבי יהודה והעגל
85	עזים ודבים
95	נקדימון וההגמון
105	חכמינו לימינו

הַמַּעֲגָל שֶׁל חוֹנִי

הַמַּעֲגָל שֶׁל חוּנִי

הַחֲדָשׁ הָאֲחֵרוֹן שֶׁל הַחֶרֶף, חֲדָשׁ אֲדָר, כְּמַעַט שְׁנֵיגְמָה, וְלֹא יֵרְדוּ גְשָׁמִים.
הַשָּׂדוֹת יִבְשׁוּ, הָעֲצִים קָמְלוּ, הַמַּעֲיָנוֹת חָרְבוּ. חֶרֶף שָׁלֵם חָלֵף בְּלֹא
טֶפֶה אַחַת שֶׁל גֶּשֶׁם.

כָּל הָאֲנָשִׁים הָיוּ מְדַאֲגִים: "בְּלִי גֶשֶׁם אֵין לָנוּ אֲכֹל וְאֵין לָנוּ
פְּרֻנְסָה".

"מָה יִהְיֶה? אֲנַחְנוּ זְקוּקִים לְגֶשֶׁם!"

"אֲפֹלוּ זְקֵנִי צָפַת אֵינָם זוֹכְרִים חֶרֶף כְּזֶה יִבֵּשׁ".

"זְקֵנִי צָפַת בְּקִשֵׁי זוֹכְרִים אֶת הַחֶרֶף שֶׁעָבַר".

הִלְכוּ לְחוּנִי. חוּנִי הָיָה יְדוּעַ כְּצַדִּיק שֶׁתְּפִלּוֹתָיו נִעְנֹת. כִּשְׁהוּא
הָיָה מִתְפַּלֵּל, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁאֵר אֲדִישׁ. אִם חוּנִי
הָאֵהוּב מִתְפַּלֵּל – אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְסָרֵב?

אָמְרוּ לְחוּנִי: "הַתְּפִלָּה נָא וַיֵּרְדוּ גְשָׁמִים!"

הַתְּפִלָּה חוּנִי, וְלֹא יֵרְדוּ גְשָׁמִים.

חוּנִי עָג עוֹגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ.

הָאִם הוּא אָפָה עוֹגָה בְּתַנּוּר וְעָמַד בְּתוֹכָהּ? מָה פֶּתְאוֹם.

האם הוא הכין עוגה מבויץ וקפץ עליה? לא ולא.
חוגי סמן בחול מעגל בצורה של עוגה עגלה ונעמד במרכז
המעגל. ילדים התחילו לשיר מסביב: "עוגה עוגה עוגה
במעגל נחוגה, נסתובבה כל היום, עד אשר נמצא
מקום, לגשם – היום!"

ואז פנה חוגי לבורא העולם, משיב הרוח
ומוריד הגשם:

"רבנו של עולם! בניה מצפים
ממני שאפנה אליה כי אני כמו בן-
בית לפניה. אני נשבע בשמך הגדול
שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניה
ותוריד גשם".

אנשים מסביב התחילו לדאג,
"ומה אם השם לא יוריד גשם? נתקע
גם בלי גשם וגם עם חוגי בתוך המעגל?
ומה פתאום חוגי מאים ככה על הבורא?

מה זה פה, הפקרות?"
אבל האנשים אפלו לא הספיקו לתהות
ולהתפלא יותר מדי, והתחילו גשמים מנטפים. טיף-
טף, טיף-טף. טפות קטנות וחלשות.

אמרו תלמידיו של חוגי: "רבנו, נראה לנו שהגשם התחיל
לרדת רק כדי שתוכל לצאת מהמעגל, ולא באמת כדי להרוות את

השדות ואת צמאונם של האנשים. זה לא באמת
גשם מה שירד עכשו".

פנה שוב חוני לשמים מתוך המעגל שלו וצוה:
"סליחה, רבנו, אבל לא לזה התכונתי. אני רוצה
גשמים שממלאים את הבורות, את השוחות ואת
המערות. אני רוצה גשם עכשו, גשם של ממש".

עכשו התחילו הגשמים לרדת בזעף. טפות
גדולות, גדולות מאוד, ענקיות, צפופות, מהירות.
הן שטפו את השדות ואת הרחובות. הכבישים
הוצפו, חצרות נמלאו בשלוליות ענק. אפלו
ברזים התחילו לגעגע בברכות: די, די. מהרו
התלמידים לחוני בצעקות: "רבנו, דיי! תבקש
שיעצרו! עוד מעט כל העולם יטבע בגשם!"

חוני, רטב כלו, עוד לא יצא מהמעגל. הוא
שוב פנה לשמים ואמר: "השם הטוב שבשמים,
הגשם הביא אותי אליך שוב. לא זה מה שבקשתי.
לא התפללתי לגשמים חלשים מדי ולא לגשמים
חזקים מדי, אלא לגשמי רצון, ברכה ונדבה".

התחילו הגשמים לרדת באפן רגיל. עכשו
המים כבר מלאו את הבורות ואת השבילים
ואנשים טפסו למקומות גבוהים ואפלו להר הבית
כדי להתחמק מהשלוליות ומהשטפונות.

אָמרוּ בָּלֶם לְחוּנִי: "בְּסֵדֶר, תּוֹדָה, חוּ חוּ וְכָל הַכְּבוֹד. אָבֵל אִם
תּוּכַל לְהַתְּפַלֵּל שִׁיפְסִקוּ הַגִּשְׁמִים לְגַמְרִי, אָבֵל לְגַמְרִי לְגַמְרִי – נוֹדָה
לָךְ מְאֹד".

אָמַר לָהֶם חוּנִי, שְׁעֵדוּ עִמָּד בְּתוֹךְ הַמַּעְגָּל שְׁלוֹ: "הֲאֵמֶת? זֶה
נִרְאָה לִי קֶצֶת לֹא מִנְמָס לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ לַעֲצֹר כָּל-כָּד הַרְבֵּה

טובה שִׁירְדָה לְעוֹלָם. אָבֵל הַפַּעַם, מִכִּיּוֹן שְׂאֵתָם פֹּה וְאֲנִי עוֹד בְּתוֹךְ
הַמַּעֲגָל, בְּכָל זֹאת אֲבַקֵּשׁ”.

פָּנָה חוֹנֵי לְשָׁמַיִם וְכָךְ אָמַר: “רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זֶה שׁוֹב אֲנִי,
חוֹנֵי שֶׁבָלָם כְּבָר קוֹרְאִים לוֹ חוֹנֵי הַמַּעֲגָל. עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹצֵאת
מִמִּצְרַיִם, אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד לֹא בְּרַב טוֹבָה וְלֹא בְּרַב פְּרַעֲנוֹת.
כְּעִסְתָּ עֲלֵיהֶם וּמִנִּיעַת גְּשָׁמִים – אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בְּכָךְ, הַשְׁפַּעַת
עֲלֵיהֶם טוֹבָה – אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בָּהּ. מִיִּן עִם כָּזֶה שְׂאֵף פַּעַם
אֵינּוּ מְרַצָּה מִמָּה שֶׁנֹּתְנִים לוֹ. אִזְ הִנֵּה בִקְשָׁה אֲחֵרוֹנָה, בְּרִשׁוֹתֶיךָ:
יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שִׁיִּפְסְקוּ הַגְּשָׁמִים וַיְהִי רוּחַ בְּעוֹלָם”.

מִיָּד נִשְׁבָּה הַרוּחַ וְנִתְפָּזְרוּ הָעֵבִים וְזָרְחָה הַחֲמָה. כָּל הָאֲנָשִׁים
יָצְאוּ לְלֶקֶט פְּטֻרִיּוֹת שֶׁצָּמְחוּ כְּפְטֻרִיּוֹת אַחֵר הַגְּשָׁם, וְרַבֵּי שִׁמְעוֹן בֶּן
שֵׁטַח, הַחֲכָם הַגָּדוֹל שֶׁחִי בְּאוֹתָהּ תִּקּוּפָה, חָלַץ אֶת מַגְפָּיו, פָּשַׁט אֶת
מַעֲלָלוֹ, הִסִּיר אֶת כּוֹבְעוֹ, וְהִלֵּךְ אֶל הַמַּעֲגָל שֶׁל חוֹנֵי: “לוֹמַר לָךְ אֶת
הָאֲמֵת, חוֹנֵי? אִם זֶה לֹא הִיִּית אֲתָה, הִיִּיתִי אוֹמֵר לְאֲנָשִׁים לְהִתְרַחֵק
מִמָּךְ, כִּי אֲנִי לֹא חוֹשֵׁב שִׁישׁ פֹּה מְקוֹם לְקוֹסְמִים וְלִמְכַשְׁפִּים”.

“אָבֵל רַבֵּי שִׁמְעוֹן, בְּסֵךְ הַכֹּל הַתְּפַלְלֵתִי לֵה’ שִׁיּוֹרִיד גְּשָׁם וְהוּא
נִעְתֵר לִי”, אָמַר חוֹנֵי, “לֹא עֲשִׂיתִי שׁוֹם קָסָם, שׁוֹם כְּשׁוֹף וְשׁוֹם
אַבְרָהָ-קַדְבָּרָה”.

“אֲמַנָם בֶּן”, אָמַר רַבֵּי שִׁמְעוֹן בֶּן שֵׁטַח, “אָבֵל אֲנָשִׁים עֲלוּלִים
לְחֹשֵׁב שֶׁבְּכָל זֹאת עֲשִׂיתִי קָסָם. וְכִכָּה, בְּכָל פַּעַם שִׁיְהִיו צְרוֹת וְתִהְיֶה
בְּצִרְתָּ, הֵם לֹא יִנְסוּ לְשַׁפֵּר אֶת דְּרָכָם, הֵם לֹא יִתְחִילוּ לְחַפֵּשׁ מִדּוּעַ

בָּאָה עֲלֵיהֶם הַצָּרָה הַזֹּאת. הֵם יִגִּידוּ: 'לֹא נֹרָא. יִלְךְ לְחֹנִי שְׁלָנוּ וְהוּא יַעֲשֶׂה הוֹקוּס-פּוֹקוּס וְיֹרִיד לָנוּ גְשָׁם...'”

רָאָה רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁעֵנְנָה הַתַּפְּשֻׁטָה עַל פְּנֵיו שֶׁל חֹנִי, וְהוֹסִיף מִיָּד: "אֵל תִּכְעַס עָלַי, חֹנִי. אֲבָל אַתָּה צָרִיךְ לְצִאת מִהַעֲגוּל שְׁלֶךְ וּלְהִבִּין שֶׁלֹּא כָּלֵם הֵם חֹנִי. כִּדִּי שְׂיִרֵד גְּשָׁם אֲנָשִׁים צָרִיכִים לְהַתְּנֶהָ טוֹב אִישׁ לְרַעְהוּ, לְהַתְּפַלֵּל וּלְהִיּוֹת רְאוּיִים לְגְשָׁם. אֲנִי יוֹדֵעַ, חֹנִי, שְׂאֵתָה אֶהוֹב עַל הַשֵּׁם. כְּשֶׂאֵתָה מִתְּפַלֵּל הַשֵּׁם נֶעֱנֶה לְךָ, כְּמוֹ אֲבֵא שְׁעוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל בְּנוֹ, אֲפֹלוּ אִם הוּא כָּל רִגַע מִבְּקֵשׁ מִשְׁהוּ אַחֵר. אַתָּה מִמָּשׁ כְּמוֹ יֶלֶד שְׁמִבְּקֵשׁ מֵאֲבֵא שְׁלוֹ כָּל מִינֵי בִקְשׁוֹת: 'אֲבֵא, תֵּן לִי אֶגּוֹזִים, תֵּן לִי שְׁקָדִים, אֲפִרְסִקִים וְרִמּוֹנִים – וְאֲבֵא לֹא יָכוֹל לְסָרֵב. הוּא כָּל-כֶּךָ אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לְהִגִּיד לוֹ לֹא'”

”זֶה נִכּוֹן”, אָמַר חֹנִי, “לְפַעֲמִים מֵרַב שְׂאֵנִי קָרוֹב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי אוֹלֵי קֶצֶת מִגְזִים עִם הַבִּקְשׁוֹת שְׁלִי”.

יָצָא חֹנִי מִהַמַּעֲגָל, לְבֵשׁ בְּגָדִים יְבִשִׁים וַיֵּשֶׁב עִם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטָּח לְאָכֵל עוֹגָה טוֹבָה. עֲגָלָה כְּמוֹבָן.

מבוסס על תלמוד בבלי, מסכת תענית דף כג